

บทที่ 7

สรุป วิจารณ์ผล ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สรุปและวิจารณ์ผล

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนตามระบบวนเกษตร แบ่งศึกษาออกเป็น 2 กรณีคือ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนและอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรกับต้นทุนและอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่า โดยพิจารณาเปรียบเทียบถึงต้นทุน และอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกตลอดอายุตัดฟัน (5 ปี) เฉลี่ยต่อไร่ของวิธีการปลูกสร้างป่าทั้งสอง และเปรียบเทียบเมื่อมีการเปลี่ยนชนิดไม้ที่ปลูกในสวนป่า เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณามากขึ้น นอกจากนี้ยังศึกษาถึงผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสร้างสวนป่าและจากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร โดยใช้เครื่องชี้ความเหมาะสมของโครงการ 3 ประเภท คือ มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายใน และความอ่อนไหวของโครงการ เป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยกำหนดให้อัตรากาลดที่นำมาคำนวณหาค่าปัจจุบันของต้นทุนและรายได้ของการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรมี 2 ระดับ คือ ร้อยละ 11.5 และ 17.5 ตามอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและดอกเบี้ยเงินกู้ ณ วันที่ พ.ศ. 2529 ผลปรากฏดังนี้

กรณีที่ 1 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นคือ

1. เมื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรกับการปลูกสร้างสวนป่า

ปรากฏว่าต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร ต่ำกว่าต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่า จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสคววข้าวโพดเฉลี่ยไร่ละ 2,298.79 บาท ในขณะที่ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสเฉลี่ยไร่ละ 2,611.04 บาท สำหรับต้นทุนการปลูกไม้เลื้อยคววข้าวโพดเฉลี่ยไร่ละ 2,326.12 บาท ส่วนต้นทุนการปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ยไร่ละ 2,579.28 บาท นอกจากนี้งานวิจัยพบว่า อัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้าง

สวนป่าตามระบบวนเกษตรสูงกว่าอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่า เพราะอัตรา
กำไรต่อรายได้จากการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด เท่ากับร้อยละ 47.55 ส่วนอัตรา
กำไรต่อรายได้จากการปลูกไม้ยูคาลิปตัสร้อยละ 39.04 สำหรับอัตรากำไรต่อรายได้จากการ
ปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดร้อยละ 24.11 ส่วนอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยร้อยละ
9.30 เท่านั้น

2. เมื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและอัตรากำไรต่อรายได้ระหว่างไม้ 2 ประเภท

ปรากฏว่า ต้นทุนของไม้ทั้งสองประเภทขึ้นอยู่กับวิธีการปลูก ทั้งนี้ เมื่อปลูก
ไม้ยูคาลิปตัสตามระบบวนเกษตรโดยปลูกควบข้าวโพด ต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 2,298.99 บาท ต่ำ
กว่าปลูกไม้เลื้อยตามระบบวนเกษตรโดยปลูกควบข้าวโพด และเมื่อพิจารณาวิธีการปลูกแบบ
สวนป่า ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสเฉลี่ยไร่ละ 2,611.04 บาท สูงกว่าต้นทุนการปลูกไม้
เลื้อยเฉลี่ยไร่ละ 2,597.28 บาท สำหรับอัตรากำไรต่อรายได้ อัตรากำไรต่อรายได้ของไม้
ยูคาลิปตัสสูงกว่าอัตรากำไรต่อรายได้ของไม้เลื้อยทั้ง 2 วิธีการปลูกคือ อัตรากำไรต่อรายได้
เมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และอัตรากำไรต่อรายได้เมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสเท่ากับร้อยละ
47.55 และ 39.04 ตามลำดับ ส่วนอัตรากำไรต่อรายได้เมื่อปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพด และ
อัตรากำไรต่อรายได้เมื่อปลูกไม้เลื้อยเท่ากับร้อยละ 24.11 และ 9.30 ตามลำดับ

กรณีที่ 2 ศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกสร้างสวนป่าและจากการปลูกสร้าง
สวนป่าตามระบบวนเกษตร : มูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิแสดงให้เห็นว่า การเลือกปลูก
ไม้ยูคาลิปตัส หรือปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด เป็นโครงการที่ได้รับกำไรในทุกระดับของ
อัตราหักลดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพราะมูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัส
เท่ากับ 920.40 และ 415.91 บาท ณ ระดับอัตราหักลด 11.5 และ 17.5 ตามลำดับ
สำหรับมูลค่าปัจจุบันของกำไรสุทธิเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด ณ ระดับอัตราหักลด 11.5
และ 17.5 เท่ากับ 1480.54 บาท และ 967.95 บาท ตามลำดับ ในขณะที่การเลือกปลูกไม้
เลื้อย หรือปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดขาดทุนในทุกระดับอัตราหักลดที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ
-512.60, -683.82, -46.85 และ -218.98 บาท ตามลำดับ นอกจากนี้จะพบว่ากำไรที่
ได้รับจากการเลือกปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพดนั้น เป็นอัตราผลตอบแทนภายในซึ่งอยู่ในเกณฑ์
สูง คือ ร้อยละ 43.44 แต่หากปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดจะได้รับผลตอบแทนทางการ

เงินเพียง 10.27% เท่านั้น แม้เมื่อวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพดก็ยังมีกำไรอยู่พอสมควร อัตราผลตอบแทนภายในที่ทำให้รายได้คุ้มทุนมีค่าเกิน 30.97% ไม่ว่าจะพิจารณาความอ่อนไหวของโครงการแล้วก็ตาม ส่วนการปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดนั้น อัตราผลตอบแทนภายในที่ทำให้รายได้คุ้มทุนมีค่าสูงสุดเพียงร้อยละ 5.38 เท่านั้น

สำหรับผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏดังกล่าวข้างต้น อาจจะเกิดมาจากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้

กรณี 1

1. พิจารณาสาเหตุของความแตกต่างในด้านต้นทุน และอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร กับการปลูกสร้างสวนป่า

1.1 สาเหตุของความแตกต่างในด้านต้นทุน

การที่ต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรต่ำกว่าต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่า จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนในบทที่ 5 พบว่า ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นอิทธิพลของความแตกต่างในด้านค่าแรงงานในการปลูกและบำรุงรักษา และต้นทุนทางอ้อม กล่าวคือค่าแรงงานในการปลูกและบำรุงรักษาเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดเฉลี่ยไร่ละ 1,410.31 บาท และ 1,424.63 บาท ส่วนค่าแรงงานในการปลูกและบำรุงรักษาเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัส และปลูกไม้เลื้อยเฉลี่ยไร่ละ 1,870.50 บาท จึงทำให้ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และการปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพด มีต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่าต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัส และการปลูกไม้เลื้อยไร่ละ 460.19 และ 445.87 บาทตามลำดับ สำหรับต้นทุนทางอ้อมเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และเมื่อปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดเฉลี่ยไร่ละ 551.42 และ 569.11 บาท สูงกว่าต้นทุนทางอ้อมเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสและปลูกไม้เลื้อย เฉลี่ยไร่ละ 161.42 และ 179.11 บาท ตามลำดับ

สาเหตุของความแตกต่างในด้านค่าแรงงานในการปลูกและบำรุงรักษา นั้น เนื่องมาจากวิธีการคิดค่าแรงงาน ค่าแรงงานของการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร ในหลาย ๆ ส่วนกำหนดเป็นอัตราตามหลักเกณฑ์ที่ทางองค์การฯ กำหนด สำหรับค่า

แรงงานของการปลูกสร้างสวนป่ากำหนดตามอัตราค่าจ้างแรงงานตามท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะจ้างแรงงานเกษตรกรทั่วไป ซึ่งอัตราค่าจ้างแรงงานท้องถิ่นการ ๆ กำหนดต่ำกว่าอัตราค่าจ้างแรงงานตามท้องถิ่นนั้น ๆ

สาเหตุของความแตกต่างสำหรับต้นทุนทางอ้อม เนื่องจากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรตามหลักเกณฑ์ของหมู่บ้านป่าไม้จำเป็นต้องมีสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกเพื่อจูงใจให้เกษตรกรหันมาสนใจปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร ซึ่งการปลูกสร้างสวนป่าไม่จำเป็นต้องทำ ดังนั้นจึงทำให้ต้นทุนทางอ้อมเมื่อปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรสูงกว่าต้นทุนทางอ้อมเมื่อปลูกสร้างสวนป่า

ดังนั้น จะพบว่าจากสาเหตุความแตกต่างดังกล่าวนี้ แม้ว่าการปลูกสวนป่าตามระบบวนเกษตรจะต้องรับภาระในต้นทุนทางอ้อมที่สูงกว่าการปลูกสร้างสวนป่าก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับต้นทุนค่าแรงงานในการปลูกและบำรุงรักษาแล้ว ทำให้ต้นทุนรวมเมื่อปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรต่ำกว่าต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่าตามที่กล่าวข้างต้น

1.2 สาเหตุของความแตกต่างในด้านอัตรากำไรต่อรายได้

การที่อัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรสูงกว่าอัตรากำไรต่อรายได้จากการปลูกสร้างสวนป่า จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตรากำไรต่อรายได้ ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะจำนวนต้นทุนและรายได้ นอกจากต้นทุนที่ต่ำกว่าแล้ว การปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรยังมีรายได้ส่วนเพิ่มจากการขายพืชกสิกรรม ดังนั้น จึงทำให้อัตรากำไรต่อรายได้เมื่อปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และเมื่อปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพด เท่ากับร้อยละ 47.55 และ 24.11 ตามลำดับ ส่วนอัตรากำไรต่อรายได้เมื่อปลูกสร้างสวนป่าเมื่อปลูกไม้ยูคาลิปตัส และปลูกไม้เลื้อยร้อยละ 39.04 และ 9.30 ตามลำดับ

2. พิจารณาสาเหตุของความแตกต่างในต้นทุนและอัตรากำไรต่อรายได้ระหว่างไม้

2 ประเภท

2.1 สาเหตุความแตกต่างในด้านต้นทุน

เมื่อปลูกสร้างสวนป่า ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสสูงกว่าต้นทุนการปลูกไม้เลื้อยเนื่องจากความแตกต่างในการใช้วัสดุทางการเกษตร แต่เมื่อพิจารณาต้นทุนการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรปรากฏว่า ต้นทุนการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพดต่ำกว่า ต้นทุนการปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพด ทั้งนี้เพราะในรายละเอียดต้นทุนเกือบทุกรายการเมื่อปลูกสร้างสวนป่าไม้เลื้อยควบข้าวโพดสูงกว่าต้นทุนไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด ยกเว้นรายการวัสดุทางการเกษตรเท่านั้น

2.2 สาเหตุความแตกต่างในอัตรากำไรต่อรายได้

อัตรากำไรต่อรายได้ของไม้ยูคาลิปตัสสูงกว่าอัตรากำไรต่อรายได้ของไม้เลื้อยทั้งการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร และการปลูกสร้างสวนป่า เนื่องมาจากจำนวนต้นทุนและรายได้ สำหรับความแตกต่างของรายได้ ผลจากราคาของผลผลิตไม้ยูคาลิปตัสสูงกว่าราคาผลผลิตไม้เลื้อย กล่าวคือ ไม้ยูคาลิปตัสเมื่อครบกำหนดตัดฟัน 5 ปี ราคาลูกบาศก์เมตรละ 303.33 บาท ในขณะที่ราคาไม้เลื้อยเพียงลูกบาศก์เมตรละ 148.70 บาท จึงทำให้รายได้เฉลี่ยต่อไร่ของไม้ยูคาลิปตัสสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อไร่ของไม้เลื้อยทั้งการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตร และการปลูกสร้างสวนป่า รายได้จากการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด และปลูกไม้ยูคาลิปตัสเฉลี่ยไร่ละ 5755.40 และ 5466.00 บาท สำหรับรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพด และปลูกไม้เลื้อย เฉลี่ยไร่ละ 3,196.98 , 2,974.00 บาท

สาเหตุของความแตกต่างเกิดจากราคาผลผลิต ราคาผลผลิตไม้เลื้อยต่ำกว่าราคาผลผลิตไม้ยูคาลิปตัสประมาณ 2 เท่า ทั้งที่ไม่มีอายุตัดฟันเท่ากัน เป็นเพราะวัตถุประสงค์การใช้ไม้ต่างกัน ตามหลักวิชาการป่าไม้ ไม้เลื้อยจะใช้ประโยชน์ของเนื้อไม้ได้มาก และมีราคาสูง เมื่อครบอายุตัดฟันตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ดังนั้นการตัดไม้เลื้อยเมื่อครบรอบตัดฟันเพียง 5 ปี จึงใช้ประโยชน์ได้น้อยมากแต่ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบในงานวิจัยจึงศึกษาข้อมูลเมื่อตัดไม้เลื้อยอายุ 5 ปี เท่ากับไม้ยูคาลิปตัส

กรณีที่ 2 สาเหตุที่ทำให้ผลตอบแทนจากการปลูกไม้ยูคาลิปตัสสูงกว่าผลตอบแทนการปลูกไม้เลื้อย และผลตอบแทนจากการปลูกไม้ยูคาลิปตัสควบข้าวโพด สูงกว่าผลตอบแทนจากการปลูกไม้เลื้อยควบข้าวโพดนั้น เป็นเพราะความแตกต่างในต้นทุน และผลตอบแทนจากที่วิเคราะห์สาเหตุในกรณีที่ 1 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเมื่อนำมาวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน โดยพิจารณาอัตราหักลดเท่ากันคือ 11.5 และ 17.5

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนตามระบบวนเกษตร" นี้ ทำให้ได้พบปัญหาบางประการที่ควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้เป้าหมายในการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรได้ผลตามความมุ่งหมายของรัฐ ปัญหาและแนวทางแก้ไขต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1. ปัญหาคำนวณประมาณ สวนป่าทั้งสองแห่งที่ทำการศึกษาคือขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ คำนวณประมาณสำหรับการปลูกจึงเป็นจำนวนเดียวกันหมด ซึ่งเป็นงบประมาณเฉลี่ยจากสวนป่าต่าง ๆ ในแต่ละภาค การจัดงบประมาณให้ในลักษณะดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดปัญหาในการทำสวนป่ามากพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างกันในเรื่องสภาพพื้นที่แต่ละแห่งย่อมทำให้เกิดความยากง่ายในการปลูกป่าแตกต่างกัน ค่าใช้จ่ายในการปลูกป่าบางส่วนก็น่าจะต้องแตกต่างกันด้วย นอกจากนี้ความแตกต่างกันระหว่างอัตราค่าจ้างและราคาวัสดุในท้องที่ต่างกันอาจทำให้ค่าใช้จ่ายแตกต่างกันได้ ดังนั้นการกำหนดให้อัตราค่าปลูกป่าเท่ากันจึงไม่น่าจะถูกต้อง เพราะบางท้องที่งบประมาณปลูกป่าจำนวนนั้นอาจจะเหลือเพื่อในขณะที่บางท้องที่อาจไม่เพียงพอทำให้การปลูกไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ วิธีที่จะคิดค่าเท่าที่เป็นอยู่ก็คือ การจัดสรรงบประมาณการปลูกป่าให้เหมาะสมแก่พื้นที่ที่ยากง่ายต่อการปลูก โดยควรมีเจ้าหน้าที่ส่วนกลางในแต่ละเขตไปสำรวจทุกปีว่า พื้นที่ที่จะปลูกในแต่ละปีของแต่ละสวนป่าเป็นอย่างไร เช่น พื้นที่ภูเขา พื้นที่แห้งแล้ง พื้นที่เต็มไปด้วยวัชพืช ฯลฯ ควรได้รับงบประมาณในการปลูกสูงกว่าพื้นที่ที่มีความสะดวกในการปลูกมากกว่า เช่นนี้แล้วจะทำให้เป้าหมายในการปลูกสร้างสวนป่าประสบผลสำเร็จมากขึ้น เพราะงบประมาณที่จัดสรรให้เหมาะสมกับความจริงในการปลูกป่า อย่่างไรก็ตาม

ในการปฏิบัติงานจริงๆ ก็คงจะยุ่งยากอยู่ไม่ใช่น้อย เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เท่ากัน ย่อมทำให้ลำบากต่อการจัดสรร ทางที่พอจะเป็นไปได้คือ แบ่งระดับความยากง่ายของพื้นที่ในการปลูกออกเป็น 3 ระดับ คือ พื้นที่ยากต่อการปลูกมาก พื้นที่ที่ยากต่อการปลูกระดับกลาง และพื้นที่ที่ค่อนข้างง่ายต่อการปลูก แล้วจึงจัดสรรงบประมาณเป็น 3 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความยากง่ายของท้องที่ที่จะทำการปลูกป่า ในขณะที่เดียวกันในแต่ละปีจะต้องมีการแจ้งว่าจะทำการปลูกในพื้นที่ใด เพื่อที่จะได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบว่าควรเป็นพื้นที่ปลูกงบประมาณระดับใด และหลังจากที่ปลูกไปแล้ว ควรมีเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบอีกครั้งที่ ได้มีการปฏิบัติการปลูกดูแล และซ่อมแซม เพื่อให้ได้ผลตามที่ควรจะเป็นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ผลดีตามที่วางแผนไว้

2. ปัญหาด้านการดูแลรักษา เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการบำรุงรักษาที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจพิจารณาได้เป็น 2 กรณีคือ ปัญหาในด้านงบประมาณ และปัญหาด้านการขาดความรู้ทางวิชาการ ปัญหาในด้านงบประมาณก็มีลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นกล่าวคือ งบประมาณที่จัดสรรให้เพื่อการดูแลรักษาสวนป่าแต่ละปีแต่ละสวนจะเท่ากันหมด ไม่ว่าจะการดูแลรักษาจะยากง่ายต่างกันอย่างไร บางท้องที่ ดิน ฟ้า อากาศแห้งแล้ง ยากต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ซึ่งก็ต้องมีการช่วยเหลือด้วยการใช้น้ำ บางท้องที่วัชพืชมาก จึงต้องมีการกำจัดวัชพืชมากกว่าปกติ เหล่านี้เป็นปัญหาที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดูแลรักษามากกว่าปกติ ส่วนปัญหาการขาดความรู้ทางวิชาการของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อความสัมฤทธิ์ผลของการใช้ระบบวนเกษตร ทั้งนี้เพราะเกษตรกรอาจได้รับรายได้จากการปลูกพืชเกษตรน้อยเกินไป ซึ่งไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในครอบครัว เมื่อขาดการเอาใจใส่พืชอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ แนวทางที่พอจะแก้ไขได้ ก็คือ ต้องจัดสรรงบประมาณในการดูแลรักษามากน้อยไปตามความจำเป็นในการดูแลรักษา และงบประมาณที่ควรจะต้องครอบคลุมไปจนถึงอายุตัดฟันของไม้โดยลดหล่นไปตามปีต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องให้การดูแลรักษา เช่น ในระยะแรก ๆ ต้องมีการกำจัดวัชพืชบ่อยครั้ง งบประมาณอาจจะสูงส่วนปีหลัง ๆ ดูแลเพียงคบบางไม้ และกำจัดโรคแมลง งบประมาณที่จัดสรรให้ก็อาจจะแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้เช่นเดียวกับงบประมาณในการปลูก สำหรับปัญหาการขาดความรู้ทางวิชาการก็ควรจะให้เจ้าหน้าที่ขององค์การฯ หรือให้เจ้าหน้าที่ด้านเกษตรให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรในการปลูกและบำรุงรักษาพืชกสิกรรมและต้นไม้ป่า

3. ปัญหาการขาดแคลนที่ดิน เป็นที่ทราบกันว่าปัญหาประการหนึ่งของการปลูกสร้างสวนป่าก็คือ ปัญหาการขาดแคลนที่ดิน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรทำให้พื้นที่ดินถูกนำไปใช้ในการเพาะปลูกพืชเชิงกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องมีการพัฒนาวิธีการปลูกป่าตามระบบวนเกษตร แต่ก็ยังมีพื้นที่ดินอีกจำนวนหนึ่งที่ถูกทิ้งไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล และมักจะถูกยึดครองโดยคหบดี ซึ่งถ้าสามารถทำให้พื้นที่ว่างเปล่าเหล่านั้นกลายเป็นป่าปลูกทั้งหมด ก็อาจจะช่วยให้สภาพแวดล้อมในปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิม และทรัพยากรของประเทศก็จะถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ นอกจากการอนุญาตให้เอกชนเข้าปลูกสร้างสวนป่าในป่าเสื่อมโทรมตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าสงวนของชาติให้อุดมสมบูรณ์และมีประโยชน์ขึ้นแล้วรัฐบาลควรออกกฎหมายเพื่อเข้าจัดการพื้นที่ของเอกชนด้วย โดยกำหนดให้ที่ดินของเอกชนที่ไม่ได้ทำประโยชน์ใด ๆ ภายใน 5 ปี ต้องทำการปลูกสร้างสวนป่าไว้เพื่อให้ที่ดินนั้นเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในแง่ของสภาพแวดล้อม วิธีนี้อาจมีส่วนช่วยให้เป้าหมายในการปลูกป่าประสบผลสำเร็จเร็วขึ้นอีกทางหนึ่งก็ได้

4. ปัญหาเรื่องความเพียงพอของรายได้สมาชิก เป็นปัญหาเกี่ยวกับความอยู่รอดในระยะยาวของระบบวนเกษตร ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์หลักของการปลูกสร้างสวนป่าตามระบบวนเกษตรในภาครัฐบาลฯ เพื่อลดการบุกรุกทำลายป่า ดังนั้นหากสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ซึ่งเข้ามาปลูกพืชเชิงกรรม โดยได้รับผลตอบแทนจากการขายพืชเชิงกรรมนั้น มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครอบครัวแล้ว ก็อาจทำให้สมาชิกฯ ตัดสินใจออกจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ ซึ่งจะทำให้ระบบวนเกษตรไม่ประสบผลสำเร็จเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ หน่วยงานของรัฐที่นำระบบวนเกษตรไปใช้น่าจะมีการศึกษาถึงความอยู่รอดของสมาชิกว่า รายได้จาก การปลูกพืชเชิงกรรมนั้นเพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัวหรือไม่ ทางแก้ปัญหาคณะกรณีนี้อาจเป็นไปได้คือ การให้สิทธิในเรื่องต้นไม้ป่าที่สมาชิกปลูก โดยกำหนดให้สิทธิการขายต้นไม้ และถือเป็นรายได้ของสมาชิก โดยกำหนดอัตราที่แน่นอนเช่น 5 ไร่ ซึ่งก็คือพื้นที่ทำกินถาวรที่สมาชิกได้รับ โดยให้สมาชิกลงทุนเองทั้งหมด และ

กำหนดหลักเกณฑ์ของการตัดไม้ว่า เมื่อมีการตัดไม้ออกขาย จะต้องมีการปลูกทดแทนทุกครั้งไป
มีฉะนั้นก็ตัดสิทธิในเรื่องดังกล่าว